

Osallisuuden tapoja – Yksilöiden ja perheiden osallisuus

Yksilötason osallisuudessa voidaan hyödyntää lasten ja nuorten omia ympäristöjä, kuten päiväkotia, kouluja, oppilaitoksia, järjestöjä tai vaikka nuorisotaloja tai nuorten työpajoja. Koulukodeissa, nuorisovankiloissa tai perhekuntoutuskeskuksissa voi kuulla lapsia ja nuoria, joita muutoin voi olla vaikea tavoittaa.

Yksilötason onnistunut osallisuus voi edellyttää eri toimijoiden välistä yhteistyötä, verkostoitumista sekä eri ammattiryhmien ja vapaaehtoistoimijoiden ammatillisen osaamisen hyödyntämistä.

Perheiden osallisuutta on toteutettu esimerkiksi yhdyskuntasuunnittelussa ja varhaiskasvatuksessa.

Osallistumisessa perheen tulkinta voi olla laajempi ja pitää sisällään myös ne lapselle tärkeät aikuiset, jotka eivät ole hänen huoltajiaan.

Pitää kuitenkin muistaa, että lapsilla on oikeus osallistua myös itsenäisesti, ei vain perheen jäsenenä.

Hyvässä osallisuudessa lasten ja nuorten kokemuksia ja näkemyksiä selvitetään sekä yksilöinä että eri ryhmien jäseninä, ja ymmärretään molempien merkitystä.

Suomessa on nojataan osallisuudessa usein ryhmämuotoisiin ja edustuksellisiin rakenteisiin. Yksilötason osallisuuden kehittäminen on vielä haaste. Viimeisen vuosikymmenen aikana on kuitenkin kehitetty esimerkiksi erilaisia sähköisiä välineitä kuten otakantaa.fi ja nuortenideat.fi. Myös sosiaalisen median eri välineiden hyödyntämisestä on hyötyä nuorten ja heidän perheidensä tavoittamisessa.

Tyypillisiä yksilöiden kuulemisen keinoja ovat kuulemistilaisuudet. Lapset ja nuoret osallistuvat vain harvoin kaikille ikäryhmille tarkoitettuihin kuulemistilaisuuksiin. Kuulemistilaisuuksien ilmapiiriin tulee kiinnittää lasten kanssa toimittaessa erityistä huomiota. Heidän on voitava kokea, että kaikki mielipiteet ja ajatukset ovat luvallisia ja ne on toivottavaa tuoda julki ja että niitä arvostetaan.

Pienten lasten on usein hankala sanallistaa toiveitaan ja tavoitteitaan. Heidän läheistensä ja heidän kanssaan työskentelevillä on usein tietoa lasten tarpeista. Perheen kautta kuulemisen ei tulisi kuitenkaan tarkoittaa sitä, että lasten mahdollisuutta sanoa mielipiteensä ei arvosteta.

Perheen osallisuudessa viranomaisten välinen yhteistyö voi tuottaa tuloksia. On tärkeää huomata ja analysoida, keneltä saadaan vastauksia ja minkälaiset perheet jäävät ulkopuolelle. Esimerkiksi kunnallisen tai yksityisen päivähoidon kautta tavoittaa vain osan lapsiperheistä.

nuortenideat.fi

Nuortenideat.fi vaikuttamispalvelu

Nuortenideat.fi on vaikuttamispalvelu kaikille nuorille Suomessa. Valtakunnallinen Nuortenideat.fi on osa oikeusministeriön verkossa toimivia demokratiapalveluita. Kehittämistyössä on ollut mukana sekä nuoria että nuorisovaltuustoja (mm. kuntia, järjestöjä ja kouluja). Vaikuttamispalvelua voivat käyttää nuoret ja nuorten kanssa toimivat tahot. Nuortenideat.fi tarjoaa matalan kynnyksen osallistua, vaikuttaa sekä kertoa omat mielipiteet organisaatioiden toiminnan kehittämiseksi.

Palvelun tavoitteet:

tukea vuorovaikutusta sekä yhteistyötä nuorten ja kunnan, oppilaitosten, järjestöjen tai muiden toimijoiden välillä
tuoda nuorten mielipiteet esiin, keskustella niistä ja huomioida ne päätöksenteossa
tarjota nuorille esteetön ja tasa-arvoinen mahdollisuus kertoa, kysyä ja tulla kuulluksi
tarjota nuorille mahdollisuus seurata asioiden käsittelyä ja niistä tehtyjä päätöksiä